

UKM 07/15

Å dele tro blant ungdom

Dåpstallene i Den norske kirke synker, og har i 2014 ble kun 58% av antall fødte døpt i Den norske kirke¹. Dessuten viser spørreundersøkelser at det er stadig færre i Norge som definerer seg som kristne. Det gjelder også blant ungdommer.

Som kirke må vi møte denne utfordringen. Det nye testamentet forteller oss at Jesus gav disiplene oppdraget med å gi evangeliet videre til stadig nye mennesker, slik at de kan komme til tro og bli døpt. Dette oppdraget (også kalt misjonsbefalingen) har siden Jesu tid vært et avgjørende kjennetegn ved kirken, og er en like relevant utfordring til oss i dag. Hvis det stemmer at Jesus er veien, sannheten og livet (Joh 14,6), må dette deles videre. Spørsmålet er ikke om vi skal dele evangeliet, men hvordan vi gjør det.

Denne saken handler om hvordan vi skal møte denne utfordringen, spesielt med tanke på ungdomskulturen.

Tro og praksiser

Er det slik at norske ungdommer har sluttet å tro? Morten Holmqvist har nettopp disputert ved Det teologiske Menighetsfakultetet (MF). I sin doktorgradsavhandling² har han undersøkt hvordan konfirmanter lærer kristen kunnskap. Holmqvist observerte at konfirmanter på tross av undervisningen, som ble gitt av dyktige prester og kateketer, hadde svært begrenset kunnskap om den kristne tro. De koblet seg ikke på den type kristen kunnskap som ble presentert i undervisningsopplegget. I stedet kom ungdommenes tro til uttrykk på andre steder og måter enn forventet. De unge hadde en annen tilnærming til kristen tro enn de som la til rette for kirkens konfirmantopplegg. Troen til de unge satt ikke i hodet, men i kroppen. Det var praksisene konfirmanter ble invitert inn i, som ble deres tro. Troen de praktiserte kom ikke til uttrykk i dogmer og tankesett, men i praksiser.

Holmqvist oppdaget nemlig at konfirmanter brukte elementer fra kristen tro i hverdagen, på tross av at de ikke nødvendigvis forsto

Hva er praksis?

Hva er praksis?

På norsk kan vi forstå praksis ut fra verbet å praktisere, å øve eller å gjøre. Når man praktiserer fotball, så spiller man fotball. Den som deltar i denne praksisen, tar hensyn til visse regler eller standarder som gjelder for denne praksisen. Praksiser involverer individ og fellesskap. Det er praksisene som konstituerer et fellesskap (for eksempel fotballaget).

Hva er kristen praksis (trospraksis)?

Kristne praksiser handler om hva det vil si å leve som kristen. Hva er det vi som kristne gjør? Unge i dag spør gjerne om dette. De vet at muslimer ber til spesielle tider, de leser Koranen, og de faster. Hva er det man gjør som kristne? Er dette noe som gir seg selv, eller er det noe vi må øve oss i?

¹ Tilstandsrapport for Den norske kirke 2014 (KIFO-notat 2/2014)

² Holmqvist, Morten. "Learning Religion in Confirmation": Mediating the Material Logics of Religion : an ethnographic case study of religious learning in confirmation within the Church of Norway. Oslo: MF Norwegian School of Theology 2015

teologien rundt handlingene. Bønn ble brukt fordi det var til hjelp når de var stresset på skolen. Nattverd ga noen en erfaring av å kunne starte på nytt. Bønnelapper ble stedet er de kunne legge fra seg hele livet: Både det som gikk bra og skapte glede, samt det som var vanskelig og leit. Troen kom til uttrykk i hverdagsbruk.

Lignende funn kan vi finne i andre land. I England har Bob og Silvia Mayo (med flere) forsket på ungdommers tro. Dette har de publisert i boken *Faith of Generation Y*.³ Denne forskningen sier mye av det samme som Holmqvist gjør. Ungdommer tar i bruk det som fungerer for dem i hverdagen og skaper tro; *bedroom spirituality* («Spiritualitet for soverommet») blir derfor viktig. Det er på soverommet unge ber.

Tro eller praksis - hva kommer først?

Det er en utbredt oppfatning at deltakelse i kristne praksiser kommer som en konsekvens av kristen tro hos deltakeren. Altså: Fordi et menneske begynner å tro, vil vedkommende begynne å be, lese i Bibelen, feire nattverd osv. Den kroatisk teologen Miroslav Volf utfordrer dette synet. Han hevder at det som hovedregel er praksisene som kommer først. I stedet for å tenke at praksisene vokser ut av troen, mener han at troen vokser ut av praksisene. Den som ber, begynner å tro. Den som leser i Bibelen, feirer nattverd, deltar i et praksisfellesskap (menighet eller kristen familie), kommer til tro. Først kommer praksisene, og så gjør man trossannhetene til sine egne på grunn av praksisene man har blitt engasjert i.

Volf sier videre at det kristne fellesskapet fortsatt må holde fast på læren for å bevare sin identitet. Det gjør man ved å delta i praksisene som minner om og peker mot læren. Dermed former troen praksiser – og praksiser former troen. Dette får følger for hvordan man forstår og gjør teologi. Teologi handler ikke bare om å gi en intellektuell tolkning av troen, men også om å gi en begrunnelse for en livsstil der de kristne praksisene hører hjemme.

Ungdommer mellom privat tro og nysgjerrighet

Hans Kristian Skaar er leder i Norsk Luthersk Misjonssambands ungdomsorganisasjon (NLM Ung) og har skrevet en masteroppgave om ungdomsarbeid og ungdomslederes rolle.⁴ I arbeidet med masteroppgaven fant Skaar at det er en utbredt tanke blant unge

Substans er et nettverk for

Substans er et nettverk for kristen trospraksis – der målet er å omsette Jesu liv og lære til konkret handling. Vi tror at vi blir det vi gjør. «Du tenker deg ikke fram til en ny måte å leve på. Du lever deg fram til en ny måte å tenke på», sa presten og forfatteren Henri Nouwen. (Fra forordet til Parker Palmers «The Promise of Paradox» (1980)) Eller med Aristoteles' ord: «Vi er det vi gjør jevnlig. Søk derfor vanen fremfor bragden».

Ved å øve oss på å gi, blir vi gavmilde. Ved å skrive ned tre ting vi er takknemlige for hver dag, blir vi takknemlige. Ved å faste øver vi opp selvkontrollen, så vi ikke lenger gir etter for hver eneste lille impuls. Og sakte men sikkert blir repeterende handlinger til vaner og senere til instinkter – vi bygger personlighet og kommer i tett, håndgripelig kontakt med læremesteren Jesus.

Substans har et konsept som heter «Jesus-dojo» der man sammen kan øve seg.

Les mer om Substans og Jesus-dojo på:
<http://substansielt.no/>

³ Sally Nash, Sylvia Collins-Mayo, Bob Mayo, Christopher Cocksworth. "The Faith of Generation Y". London : Church House Publishing, 2010.

⁴ Hans Kristian Skaar. «De skal være gira, sykt gira – men ikke for gira.» En studie av forventninger til ungdomsledere i NLM. Funnene er hentet fra et forprosjekt til masteroppgaven.

troende at tro er noe privat, som helst ikke skal uttrykkes synlig eller offentlig. Og siden tro er så lite synlig i samfunnet skapes det et inntrykk av at den ikke finnes. Ofte holdes troen privat fordi offentlig uttrykt religion som har fått et negativt bilde gjennom mediene. Det assosieres med en gærning som går rundt på trikken eller med terrorisme. Religion er veldig akseptert blant unge, så lenge de holder den for seg selv. I den samme undersøkelsen spurte han ungdommer om de trodde religion var viktige for andre ungdommer. Flertallet svarte nei. Samtidig oppga de fleste ungdommene at de selv hadde vært med på en religiøs handling og mente at religion betydde mye for dem.

Det kan altså virke som om troen er mer utbredt enn det vi ser rundt oss. Dette støttes av Skaar, som opplever at det er større åpenhet for religion nå enn det var for noen år siden: "For 20-25 år siden var det en kritisk opprørsgenerasjon som skulle ta avstand fra foreldrenes tro. Nå har vi en generasjon med ungdom som har vokst opp i en lite religiøs setting. De opplever religion som noe interessant og spennende,"

Dette støttes av et av Holmqvists funn. Han viser at ungdom gjerne deltar i kirkens praksiser hvis de blir invitert inn i fellesskapene som praktiserer. De ønsker å prøve og gjøre tro, og er nysgjerrige på hva kristen tro er. Det gir kirken og organisasjonene store muligheter i og etter konfirmanttiden, fordi den kan la ungdommer ta del i praksiser, og samtidig etablere et fellesskap som kan bidra med fortolkning og språkliggjøring av praksiserfaringene.

Oppsummering

Vi har i dette dokumentet sett nærmere på hvor vi finner tro blant unge mennesker i dag. Med oss har vi samtidig Jesu befaling om å dele evangeliet videre til alle mennesker til alle tider. Forhåpentligvis kan dette dokumentet være med å gi nye tanker til hvordan vi som enkeltpersoner og fellesskap kan dele Jesus-troen vår med mennesker rundt oss.

Utfordringsspørsmål

- Hvordan snakker dere om tro i de miljøene du er i?
- Hva kommer først av tro og praksiser? Hva er din erfaring?
- Vi har sett at praksiser har en viktig plass i ungdommers trosliv, og at mange unge er nysgjerrige på kristen tro og praksiser. Hvilke muligheter gir det oss som kirke?
- Hvilke typer kristne praksiser kan vi invitere andre inn i?
- Hvordan kan menigheter og organisasjoner hjelpe ungdommer til å finne ord for sine praksiserfaringer (f.eks. "bedroom spirituality"), slik at troen kan få et språk?
- I notatet står det at selv om bare et mindretall trodde at tro var viktig for andre ungdommer, oppgir et flertall at troen betyr noe for dem. Hva kan dette si oss?
- Hvordan kan ungdom gis frimodighet til å dele sin tro og sine praktiske erfaringer?